

TOEWIJDING

p. 4

...totgoddiealtijdweermijnziel metvreugdvervult...

Richard en Ria Propstra in Den Helder

'Ik hoor bij de kerk en dat is genoeg.'

p. 9

Diversiteit als drijfveer

Zoë Papaikonomou in Amsterdam

'Wij waren halfbloedjes.'**Leonie, bedankt!**

Een hartelijk 'dank je wel' aan Leonie van Straaten, die haar toewijding aan de kerk (en aan de dans) meer dan twee jaar lang met ons gedeeld heeft in haar column-bijdragen. In dit nummer een extra column van Frans Bossink, in afwachting van onze nieuwe columnist(e), die staat te trappelen aan de poort.

En verder:

Column	
Ik kijk, dus ik vraag.....	3
Wat ik verlang te doen...	
Leer mij bidden	6
Toch goed, dat er een God is	
Stil, trots, bewust	20
En dan nog dit	
Seminarie, toekomst en Maria.....	22
Service	
Berichten, agenda en colofon	23
De Achterkant	
Vastenactie	24

p.12

Junglebook in Calais

Wat er gebeurt als je in een ander jezelf ontmoet

'Ja, het kwam door die boontjes.'**Toewijding****Redactioneel**

Het is eigenlijk een wat ouderwets woord. Veel liever gebruiken we tegenwoordig 'passie', 'gedrevenheid', 'ergens voor gaan' of 'aandacht'; woorden die door hun veelvuldig ge- en misbruik, met name in commerciële uitingen, ontdaan zijn van hun oorspronkelijke schoonheid. Maar 'toewijding' is dat lot gelukkig nog bespaard gebleven. Het drukt iets uit van de waardigheid die mensen leggen in hun daden; het zegt iets over hun vastbeslotenheid en het weten dat ze aan hun taak of doen 'gewijd' zijn; iets of iemand heeft ze ergens toe geroepen en nu zijn ze ermee verbonden en handelen ze ernaar. En zo maken ze van deze wereld een betere plaats. Dat geldt voor Richard en Lia Propstra als de praktische steunpilaren van de parochie in Den Helder net zo goed als voor Zoë Papaikonomou uit Amsterdam, die de waarde van de diversiteit van de grote stad meer onder de aandacht wil brengen, als voor broeder Johannes, die zijn jeugdige roeping tot het helpen van mensen tegenwoordig concreet maakt in het werken onder vluchtelingen in Calais, Frankrijk. (Dat laatste interview is wat

langer, omdat het huis, waar vanuit hij werkt, dit jaar ook het doel is van de vastenactie van de kerk. Zie ook 'De Achterkant'). De toewijding die uit al deze verhalen naar voren komt, heeft nergens de notie van 'groots en meeslepend'; het is eerder een stille kracht. Dat is dan ook wat Robert Frede - aan de hand genomen door twee dichters - onderzoekt, waarbij hij zich afvraagt of dat 'stille' wel altijd terecht is, want waar blijft de trots op wat je met je inzet bereikt? En Marieke Ridder steekt nog een spa dieper als ze zich afvraagt hoe het met de binnenkant van onze toewijding is gesteld, ofwel: hoe staat het eigenlijk met ons gebedsleven en onze toewijding aan God zelf? De veertigdagentijd staat weer voor de deur; een tijd van zelfonderzoek, inkeer en vasten als voorbereiding op de vreugde van Pasen. We hopen u er met dit nummer een goede aanzet toe te hebben gegeven. Reacties? Graag! De webpagina <http://www.okkn.nl/?b=189> staat er voor open.

*De redactie***Ik kijk, dus ik vraag****Column Frans Bossink**

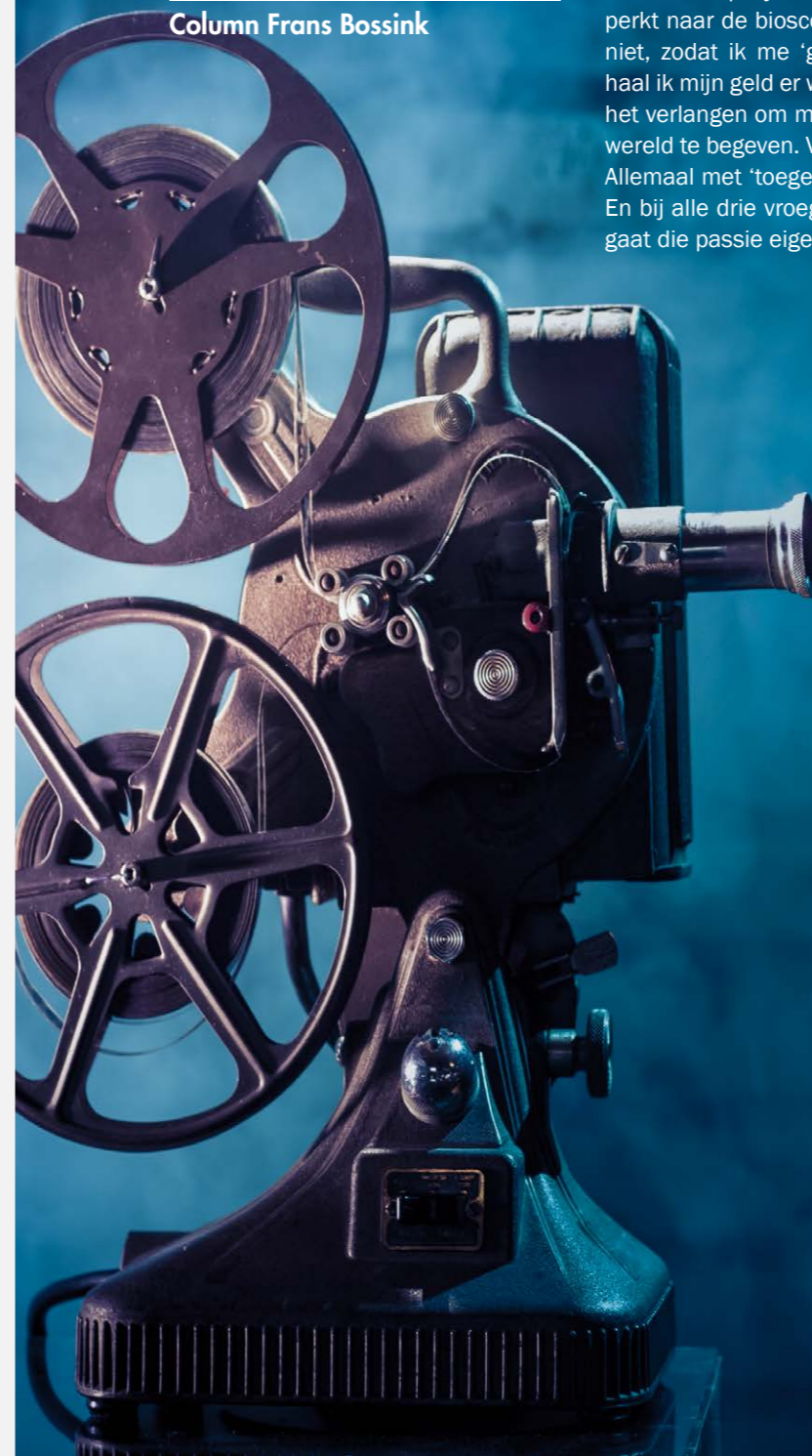
Ik heb een pasje aangeschaft waarmee ik onbeperkt naar de bioscoop kan. Dat doe ik natuurlijk niet, zodat ik me 'goed-Hollands' soms afvraag: haal ik mijn geld er wel uit? Maar vaak toch volg ik het verlangen om me een paar uur in een andere wereld te begeven. Vorige maand zag ik drie films. Allemaal met 'toegewijde' mensen in de hoofdrol. En bij alle drie vroeg ik me af: ten koste waarvan gaat die passie eigenlijk, en is het dat wel waard?

In *La La Land* willen Seb en Mia allebei niets anders dan hun artistieke talent vormgeven. Het verhaal speelt in Hollywood, dus ze worden verliefd op elkaar. Maar de zelfverwerkelijking als artiest vraagt om scheidende wegen. Met pijn in het hart, en later met bitterzoete herinnering. En de onbeantwoorbare vraag: had een andere toewijding - aan de liefde - een grotere vervulling gebracht?

Toni Erdmann probeert zijn verveelde dochter Ines op te vrolijken met maffe grappen uit haar jeugd. Ines wijdt zich aan bedrijfsadviesering; over hoe je besparingen kan doorvoeren door werknemers te ontslaan, en bij haar komt deze humor niet echt aan. Langzamerhand doet de absurditeit van Toni's grollen haar beseffen aan welke absurde wereld zijzelf haar krachten geeft. Een open einde met de vraag: wat doen de compromissen die je sluit in het leven met je ziel?

En tenslotte *A Quiet Passion*, over Emily Dickinson, die haar leven lang gedichten schreef zonder daarvoor veel erkenning te krijgen. Schrijven hielp haar om in een ongeëmancipeerde samenleving het hoofd omhoog te houden. Maar hield ze zich er niet ook de liefde, waarnaar ze zo verlangde, angstig mee van het lijf? Ergens weet ze dat wel. Wanneer een vriendin haar benijdt om haar talent, antwoordt Emily: 'Maar jij hebt een léven!'

Als ik na een paar uur vertoeven in een andere wereld weer ogen knipperend in het felle licht van mijn eigen leven terugkeer, is het een beetje als ontwaken: Wie ben ik ook alweer? En waar ben ik aan toegewijd? In de versnippering van het leven zie ik het antwoord vaak niet zo helder. Maar wakker geworden in de film weet ik: ik wijd me aan het stellen van deze vragen.

...totgoddiealtijdweermijnzielmetvreugdvervult...

Het geloof was er gewoon

Wilma Kramer

Grote woorden zoals toewijding en aanbidding, verwachting en vertrouwen zeggen me vooral iets als ik die tegenkom in het doen en laten van mensen. Bij het thema Toewijding dacht ik meteen aan het echtpaar Richard en Lia Propstra, die sinds jaar en dag (dit jaar hebben ze hun 25-jarig kostersjubileum gevierd) zorgen voor de oud-katholieke kerk van de Heilige Nicolaas in Den Helder. Vanzelfsprekend, zonder morren, van deurmat tot kerktuin. Wie zijn deze twee, die ons elke keer bijna zwijgend een kopje koffie voorzetten als we vanuit Egmond aan Zee in Den Helder arriveren? En dan zit ik bij ze op de bank en stel ik ze de vraag: 'Wat is toewijding voor jullie, waar denken jullie aan bij dit woord?' Er volgt een geanimeerd gesprek over traditie, mentaliteit, kerkbezoek, vooral met veel verhalen van vroeger.

Wat is toewijding?

Voor Lia en Richard is toewijding vooral het samenzijn, het gezellige. Zorgen voor elkaar en voor de kerk. Zo hebben ze op de dag voor ons gesprek samen met een ander echtpaar de kerstspullen weggehaald. Dat doen ze altijd samen. Verder maken ze het hele jaar door de kerk klaar voor de diensten, ze snijden de kaarsen, regelen de kopieën, halen de bladeren van het dak, rapen de appels in de tuin en maken schoon. Daar zijn ze per week zo'n één à anderhalf uur mee bezig. Ze wonen dichtbij de kerk en rijden er samen naar toe op de fiets. Richard noemt zich geen koster: hij is kerkbestuurslid en is spreekbuis voor de kerk. Ook als er meterstanden moeten worden opgenomen en er een verzoek komt om orgelles te mogen geven in het kerkgebouw. 'Dan fiets ik er ruim van te voren heen en zet ik de kachel aan'. Zondags zijn ze er om

kwart voor negen, steken de kaarsen en de kachel aan, leggen de papieren klaar en zetten koffie voor degenen die van ver komen.

Hoe is die zorg voor de kerk ontstaan?

Voor Lia en Richard gold, zoals voor veel mensen: het geloof was er gewoon. Je groeide er mee op en daarbij was Lia's vader koster. 'Mijn vader deed alles in de kerk en automatisch deed je mee. En dan hadden we ook nog een pastoor in de familie, pastoor Raaijmakers'. Jaren geleden, tijdens een sportweekend van de Oud-Katholieke Kerk hebben Richard en Lia elkaar ontmoet. Richard ging niet zo vaak naar de kerk, maar nu hij een oud-katholiek vriendinnetje had, kwam hij wel iets vaker. Pastoor Tol heeft ze getrouwd. Vanuit die familietraditie komt het gevoel dat je iets voort wil zetten, het is ook een soort eerbetoon. Richard vertelt dat hij, als hij het collectegeld ophaalt en telt, altijd aan de vader van Lia denkt. ('Die deed dat ook zo'). En over het kerkbestuurslid zijn: 'Je hebt je aangemeld, je hebt iets beloofd en dat moet je ook volhouden, je moet het afmaken'. Voor Lia en Richard is toewijding je aan een traditie houden, je hebt een verantwoordelijkheid, een identiteit.

Kerkbezoek toen en nu

De gemeente in Den Helder bestaat uit een klein groepje trouwe kerkgangers. Lia krijgt zaterdagavond soms een telefoontje van een gemeentelid als hij of zij de volgende dag niet kan komen. Zo weet men hoeveel mensen er zondags aanwezig zullen zijn en als dat aantal in de kerkbanken zit, dan begint de dienst, ook al is het vijf voor tien. Het aantal varieert van twaalf tot zestien en het zullen er eerder minder worden dan meer. Mensen melden zich tegenwoordig niet meer aan of blazen

hun oude, papieren lidmaatschap geen nieuw leven in. Ook de kinderen van Lia en Richard niet. Dat is wel jammer, 'maar ja, tegenwoordig hebben de mensen zoveel ander vertier dan vroeger. Mensen hebben hun computer en zo'. Dat intrigeert me, is toewijding dan een soort vertier?

Mensen in de kerk krijgen

'Vroeger hadden we in het dorp (Egmond aan Zee) niet zo veel; je voetbalde (tegen de muur van de kerk dan wel, haha!) en je was blij als er sneeuw lag, dan kon je met de slee de Beatrix af (een hellende straat) en je was lid van de kerk. We waren geen fanatieke kerkgangers hoor, maar je moest er geen kwaad woord over zeggen. Men ging prat op de eigen identiteit, dat was belangrijk. Maar ook toen al waren er meer papieren leden dan actieve. En ook toen probeerde de geestelijkheid via allerlei wegen om meer mensen in de kerk te krijgen, bijvoorbeeld pastoor Horstman. Omdat jonge mannen vanwege hun voetbalwedstrijden op zondag niet meer om tien uur in de kerk konden komen, liet hij de dienst om acht uur beginnen. Je mocht in je tenue komen, met je voetbalschoenen aan, dan kon je zo op de fiets springen, bij wijze van spreken! Maar helaas, dat werkte ook niet'.

Het grappige is dat er altijd wel veel clubjes waren, mannen- en vrouwenverenigingen, met mooie namen als Sint Jan, Sint Agnes, Naomi en Vroom, Vrij en Blij. Op hun 'avondjes' werd er gekaart, gebreid en geborduurd, onder het genot van een drankje en een hapje. Deze verenigingen hadden veel leden, maar ook hiervan kwam lang niet iedereen in de kerk. Samenzijn, plezier hebben stond voorop en dat gebeurde toevallig onder de hoede van de kerk. Of kwam het doordat de kerk er in het verenigingsgebouwtje ruimte voor gaf? Is er dan al snel het gevoel van 'ik hoor bij de kerk en dat is voor mij genoeg'?

“ je hebt iets beloofd en dat moet je ook volhouden

Als jullie niet bij een kerk hadden gehoord, had je er dan zelf een opgezocht?

Dat is een lastige vraag, blijkt. Lia vertelt dat ze, als ze op een zondag niet naar de kerk kan, toch altijd wel naar een dienst op de televisie kijkt. 'Anders missen we iets'. Richard gaat dan naar zijn volkstuin, zoals hij zegt om 'de geest te verruimen'. Maar dat is toch anders. Nee, als het aan Lia en Richard gaat is dat gewoon nog jaren door zoals ze doen, want dat hebben ze beloofd en het is traditie. Als ik opsta om te gaan, staat Lia al met mijn jas klaar, om me erin te helpen, dat doe je ook voor elkaar.

Maar wat is nu toewijding?

Als ik teruglees wat ik heb opgeschreven, blijf ik geïntrigeerd. Is toewijding dan toch een soort vertier? Er wordt zo normaal over gesproken, er worden zulke alledaagse voorbeelden genoemd. De verhalen lijken zo veel op een gezelligheidsvereniging: 'gewoon gezellig met elkaar kerk zijn en een beetje op elkaar letten'. Maar als ik me realiseer wat ze doen en als ik de sfeer waarin er gesproken en gedaan wordt weer oproep, dan voel ik meer. Iets wat aan woorden ontsnapt. Mooi toch? In een gewone kerkdienst zijn er wel meer dingen die aan mijn woorden ontsnappen, maar die ik wel degelijk merk of voel. En dat zijn vaak geen bijzaken, maar de dingen waar het om draait. Wat mij betreft blijft toewijding ongrijpbaar. Maar we weten best wat het is en hoe belangrijk het is.

Leer mij bidden

Hoewel ik in mijn leven behoorlijk gedisciplineerd en geordend ben, voel ik mij op het gebied van het dagelijkse gebed vaak nogal slordig. Ik bid wel, maar ik dwaal snel af. Soms doe ik een stuk van het anglicaanse ochtendgebed. Of het ochtendgebed of lezingendienst uit het rooms-katholieke getijdenboek. Vaker houd ik het kort, bid een onzevader, ben stil en noem daarna zachtjes voor mij uit enkele namen bij de kaars die brandt bij mijn iconen.

Ik ervaar deze slordigheid als een spiritueel tekortschieten. Ik zou graag willen dat het gebed veel meer dan nu de dragende kracht is van de dingen die ik doe. Bovendien heb ik gemerkt dat het mijn betrokkenheid vergroot bij de kerk, bij de wereld en bij de mensen om mij heen.

Ik denk dat ik geholpen zou zijn met een meer gestructureerd gebedsleven. Het liefst gezamenlijk, want net als de meeste andere gelovigen ben ik als individu niet zo geweldig goed in bidden. In mijn eentje kan ik er vaak maar moeilijk de tijd, zin en kracht voor opbrengen. Bovendien is bidden wezenlijk gemeenschappelijk. Meebidden met de kerk is opgenomen zijn in de communicatie tussen de Zoon en de Vader, in de Geest.

Op het anglicaanse college waar ik onlangs was, kende men een verplicht ochtend-, middag-, en avondgebed. Mijn rooms-katholieke collega's zijn canonic verplicht om dagelijks het getijdengebed te bidden. Eerlijk gezegd ben ik daar best jaloers op. Wat mij aanspreekt is niet de verplichting op zichzelf (dat zal bij tijden best vervelend zijn), maar de voorgegeven, bijna vanzelfsprekende cultuur van gebed. Een omgeving waarin je als het ware socialiseert en leert om het gebed van de kerk mee gaande te houden, waarin je het eigen het gebed ook verder kunt ontwikkelen en verdiepen.

Een pastoor

Thema

Wat ik verlang te doen, het goede...

Leer mij bidden

Marieke Ridder

Onze kerk verwacht van alle gelovigen, niet alleen van de geestelijken, een bepaalde toewijding en levenswandel. In de statuten benoemt zij specifiek: 'het bijwonen van godsdienst oefeningen, het ontvangen van de genademiddelen, het lezen en overwegen van Gods heilig woord en het leveren van een financiële bijdrage' (Statuut, art. 24). Naast de gezamenlijke kerkgang wordt dus het lezen en overwegen van de Schriften van groot belang geacht. Het gebed wordt niet genoemd, maar lijkt verondersteld. Persoonlijke overweging van Gods heilig woord is ook snel een mediterende, biddende aangelegenheid. De vraag hoe hieraan vorm te geven, is er één van alle gelovigen, ook van geestelijken. Enerzijds is er het ideaal van een door schriftoverweging en gebed gedragen leven, op grond van je doop en je ambtswijding, anderzijds is er de realiteit van het falen in dit opzicht, door een veelheid aan redenen die niet altijd makkelijk ontwarbaar zijn. Waarop loopt het vast, welke methoden kunnen helpen en wat valt te leren van monastieke spiritualiteit?

Verplichting versus vrijblijvendheid

Zou het helpen als bidden verplicht was? Sommige moslimbekeerlingen geven aan dat zij het in de islam waarderen dat het gebed verplicht is, in plaats vrijblijvend, zoals in het christendom. Je kunt je afvragen of dat klopt ('Bid onophoudelijk', 1 Tess 5,17), maar ook al zou dat zo zijn: waarom zou je als christen niet vrijwillig vijf keer per dag bidden? Of zeven keer, zoals de benedictijnen nog steeds doen ('Ik zing u dagelijks zevenmaal lof', Psalm 119,64)? Of zelfs nog vaker, bijvoorbeeld door in navolging van de woestijnmonniken het Jezusgebed continu op de lippen te nemen (Heer Jezus Christus, Zoon van God, ontferm U over mij)? Hoe nodig is het hiertoe 'verplicht' te worden door het geloof, en op straffe waarvan dan wel?

Wie wil bidden, wie biddend de Schrift wil overwegen, kan dat doen zo vaak hij of zij wil. Er zijn

hulpmiddelen voor. Bijvoorbeeld de *Daily Prayer app* van de *Church of England*. Maar ook onze eigen boeken! In het Kerkboek vinden we vanaf blz. 1052 een lezingenrooster voor elke dag. We kunnen psalmen bidden in een cyclus van zes weken (Kerkboek vanaf blz. 1084), al dan niet binnen het raamwerk van de getijden (Kerkboek blz. 633 vv). Deze getijden kunnen we desgewenst zingend beginnen (Gezangboek 329-331). Het pad ligt dus geplaveid vóór ons – maar waarom lopen we (en voor de goede orde, ik spreek ook over mijzelf) het dan niet zo trouw en geregeld af als we zouden willen? Zou dat enkel een kwestie van niet-genoodzaakt zijn?

Paulus en discipline

'De goede wil ligt binnen mijn bereik, maar niet de goede daad. Wat ik verlang te doen, het goede, laat ik na; wat ik wil vermijden, het kwade, dat doe ik.' (Paulus aan de Romeinen 7, 18v.) Is het falen een kwestie van discipline? Ongetwijfeld speelt dit een rol. Discipline is gedrag dat gericht is op orde. Het wordt ook wel omschreven als het vermogen jezelf aan het werk te zetten. Afhankelijk van je visie op *nature en nurture* hebben sommige mensen dit gedrag meer meegekregen c.q. sterker verworven in de loop van hun leven dan anderen. Zij die zich altijd door het leven rommelen, zullen het moeilijker hebben met het creëren van vaste gebedstijden dan zij die zonder veel moeite een ordelijk en gepland leven leiden. De eerste groep heeft vaak de ervaring dat het helpt om een stok achter de deur te hebben. Zij ervaren bijvoorbeeld tijdens een verblijf in een klooster dat het hen helpt zich te laten leiden door de klok en de groepsnorm om op afgesproken tijden te bidden, te zingen, te eten en te zwijgen. Over het voordeel van externe druk gesproken, en van de kracht die uitgaat van een gemeenschap! Maar hoe kun je zonder deze externe druk in je eigen binnenkamer gedisciplineerder worden, en vaker doen wat je echt graag wilt, in dit geval: bidden en de Schrift overwegen?

'Wees streng', zeggen sommige meditatieraren. Maak afspraken met jezelf. Wend je wilskracht aan, zodat je daadwerkelijk je wakker een kwartier eerder zet om te kunnen bidden, lezen of mediteren. Want als je tijd kunt organiseren om een nieuwssite te bekijken, kun je het ook voor Schriftlezing en gebed.

Tegen uitstelgedrag (nu niet, maar morgen begin ik...) kan mediteren helpen. Hoewel, dit is een vaardigheid op zich die zelf ook weer om oefening en discipline vraagt, waardoor dit hulpmiddel zichzelf enigszins in de staart bijt. Maar toch: de redenen die iemand aandraagt om niet te doen wat hij wel zou willen, alle uitvluchten en excuses, zijn uiteindelijk niet meer dan gedachten waardoor hij of zij zich niet hoeft te laten bepalen. Beschouw deze gedachten, je uitvluchten, neem ze waar, erken ze, en laat ze dan los. In dit proces van erkennen en loslaten kan de ruimte ontstaan waarin je toch gaat doen wat je graag wilt. Immers: een kwartier, een half uur, een rustige plek, is, als je wilt, altijd te vinden.

Discipline wordt ook wel omschreven als 'toch doen waar je geen zin in hebt, omdat je weet dat dit je dichterbij je doel brengt.' Het goede van deze definitie is dat discipline een middel wordt om een doel te bereiken. Dit lijkt een zinnig accentverschil: niet het gedrag staat voorop, maar het doel dat met dit gedrag kan worden bereikt. Zodoende ontstaat ook een verschuiving van externe druk naar innerlijke motivatie, van moeten naar willen. De geciteerde apostel Paulus liep op tegen zijn belemmeringen om te doen wat hij echt wilde doen. Voor Paulus was dit een bewijs van de macht van de zonde, die juist door de wet, de aanwezigheid van een gebod, aan het licht kwam. Paulus was dankbaar dat hij tegenover die zonde Gods genade mocht stellen, maar schoof niet de wet aan de kant. Enigszins psychologiserend kun je zeggen: Wie geen doelen heeft of stelt, kan ook

niet tekortschieten. Wie hoge eisen stelt of aan hoge gestelde eisen wil voldoen, werkt falen in de hand, maar heeft wel een richting voor ogen die waardevol is en die motiveert om je er voor in te zetten.

Kloosterlijke spiritualiteit

Kloosters bieden een gestructureerd leven voor de inwoners en gasten. Er is een dwingende bel. Er zijn eeuwige geloften, er is een sociale gemeenschap die je erbij houdt. De structuur, het dagschema, helpt om werken, bidden, eten en ontspanning af te wisselen. Verplichting lijkt hier heilzaam. Echter, ook dan kun je afwezig zijn, zoals kloosterlingen getuigen in de veelheid van boeken die over hen geschreven zijn. Als je buiten het klooster moete had met bidden, kan dat ook in het klooster het geval zijn. Lezingen, psalmen – ze kunnen aan je voorbij gaan en veel kloosterlingen zeggen eerlijk dat zij soms ook liever hun werk zouden afronden voor het bidden. Steeds komt het dan weer aan op een (hernieuwde) focus op het doel van het monnikenbestaan.

Anders gaan leven

Thomas Quartier is een begaafde denker en wetenschapper op het gebied van liturgische en monastieke spiritualiteit die hierover, aanvankelijk als oblaat en nu als lid van de Willibrordsabdij in Doetinchem, behartenswaardige dingen zegt in zijn boek *Anders leven*. Natuurlijk heeft de gekozen vorm, de leefwijze die ordent en die je uiteraard ook beperkt, grote waarde. Deze vorm heeft echter nooit zijn eigen behoud tot doel, maar het 'anders gaan leven': een leven gericht in verlangen op God. Dit spirituele doel, dat per definitie buiten het menselijke bereik ligt, blijkt echter juist op momenten van vervreemding dichterbij te komen. Inzichten worden vaak tijdens grenservaringen opgedaan. Voor mensen die een veeleisend en onregelmatig leven leiden, kan het gestructureerd beoefenen van bijvoorbeeld *lectio divina* (Schriftmeditatie) de

deur openen naar inzicht en ontmoeting met Gods Woord. Voor een ander echter, wellicht de kloosterling voor wie deze vorm door gewoonte aan kracht heeft ingeboet, kan juist het loslaten van de structuur de poort openen naar andere manieren om door het Woord geraakt te worden. Wie aandachtig en ontvankelijk leeft, kan ook getroffen worden door woorden en teksten die in andere contexten oplichten dan in de Schriftmeditatie. Dit herlezend herinnerde ik mij iemand die trots vertelde iedere ochtend dezelfde vijftig oefeningen te doen met twee gewichten. Wat hem teleurstelde en verbaasde, was dat ondanks deze discipline de omvang van zijn spieren niet meer toenam. Ook voor het spirituele leven geldt dat je soms de moed moet hebben je oude vormen en patronen los te laten om op een nieuwe wijze dichterbij je doel te komen.

Flexibiliteit en vormvastheid

Het komt dus aan op onderscheiding. Wat dien je los te laten: je te grote flexibiliteit of juist je te grote stabiliteit en vormvastheid? Je neiging op te gaan in de waan van de dag of je neiging je te onttrekken aan het leven van alledag, waardoor contemplatie niet meer vruchtbaar is voor dat gewone leven? In de woorden van Quartier moet je "tijd *maken* om in de binnenkamer echt tijd te kunnen *beleven*, een open tijd. (...) Maar voorzichtig, ook als je in je binnenkamer bent beland, verstikt het tijdbesef meteen wanneer je de deur sluit. Wees creatief, zo roept Benedictus wanneer hij vraagt die weg 'aan te houden tot de dood', om echt in het licht van de eeuwigheid te kunnen leven." Dat zal voor zowel monniken, pastoors zowel als voor andere gelovigen steeds opnieuw de opgave zijn, zolang het doel blijft het verlangen naar een leven, gericht op God. De benedictijnse *conversio morum* (de bekeering van de zeden, de dagelijkse verbetering van de levenshouding), is een voortdurend proces voor toegewijde mensen, die hun hoofd in de wolken hebben en hun voeten op de grond.

Diversiteit als drijfveer

Zoë Papaikonomou

Marieus Mulder - Parochiaan OKK Hilversum

Tegenover het Amsterdamse appartementencomplex waar Zoë Papaikonomou met haar gezin woont, is een groep jongeren aan het voetballen op een Cruyff Court, een omheind voetbalveldje. Anderen kijken vanaf de zijlijn toe. Ondanks de winterse kou wordt er fanatiek gespeeld en aangemoedigd. In het voorbijgaan blijkt het een gemêleerde groep, qua leeftijd en qua etnisch-culturele achtergrond. Onlangs heb ik gelezen dat er ruim 180 nationaliteiten in Amsterdam wonen. Er is geen stad ter wereld die zo divers van samenstelling is.

In het gesprek dat ik met Zoë heb, wordt dit beeld nog eens bevestigd. 'Ken je het begrip

superdiversiteit?' vraagt ze, om direct de uitleg te geven: 'Het is een term die gebruikt wordt voor stadsgebieden, zoals Amsterdam, waar meer dan vijftig procent van de inwoners andere culturele roots heeft dan de Nederlandse. Daarom is Amsterdam een super diverse stad: de minderheid vormt inmiddels de meerderheid'. Zo zal ons gesprek, dat zou moeten gaan over toewijding en persoonlijke opoffering, steeds weer terug meanderen naar het thema waar zij zich jarenlang mee verbonden voelt: diversiteit of juist het gebrek daaraan, vooral in de journalistieke wereld. Zoë leidt een eigen bedrijf, Diversity Media, dat projecten opzet om jongeren uit de Randstad in de leeftijd van acht tot 25 jaar hun verhaal te laten vertellen in vlogs, filmpjes en

soms via 'ouderwetse' media als krantjes. Ze leren daarbij journalistieke vaardigheden, zoals interviews, met het doel om hen te leren hun verhaal goed te vertellen. Verhalen vertellen is belangrijk volgens Zoë: 'Want anders krijg je onvoldoende aandacht en kun je jezelf lastiger positioneren in deze samenleving'. Een samenleving die zich, volgens haar, sowieso weinig gelegen laat liggen aan de diversiteit ervan en te vaak uitgaat van een homogeen geheel. Samen met een collega werkt ze aan een boek met als thema het gebrek aan diversiteit binnen de journalistiek. Over journalistiek en vooral over de redactiecultuur daarbinnen heeft ze uitgesproken opvattingen, iets wat verscheidene malen in het gesprek naar voren komt.

Onderwijs

Zoë vertelt veel en graag, terwijl ik grip probeer te krijgen op haar motivatie. Waarom voelt ze zich zo betrokken bij diversiteitsvraagstukken? Waarom is ze zo bevlogen en gepassioneerd betrokken bij jongeren met een andere etnische achtergrond? Haar jeugdijaren lijken daarin bepalend te zijn geweest. Zoë Papaikonomou is 35 jaar geleden in Brussel geboren uit een Griekse vader en een Nederlandse moeder. Later ging zij met haar moeder, twee broers en een zus in een arbeiderswijk in Amsterdam-Noord wonen, terwijl haar vader in Brussel bleef. In de buurt waar zij aan het einde van de jaren tachtig van de vorige eeuw terechtkwamen, lag het gezin soms onder een vergrootglas. 'Wij waren halfbloedjes, mijn moeder was alleenstaand en daar werd natuurlijk over gepraat, dat merk je als kind zo af en toe'. Het wonen in die wijk speelde een rol in haar ontwikkeling. 'De school waarop ik zat was niet best. Het onderwijs was niet altijd goed en niet alle docenten waren even betrokken. Het was een harde school, waar veel werd gestraft'.

Toen Zoë tien jaar oud was, verhuisde het gezin naar Amsterdam-Oost en ging ze naar een andere basisschool. 'Een chique, in het centrum, waar veel

Meer lezen: Lex Boot (red), *Handboek christelijke meditatie. Vertrekpunten, wegen en vruchten*, Boekencentrum 2004.
Thomas Quartier, *Anders leven. Hedendaagse monastieke spiritualiteit*, Berne Media 2015.

rijke kinderen op zaten. Kleinere klassen, betrokken docenten, kortom: beter onderwijs'. Aan het einde van de schooltijd kregen de kinderen daar meestal het advies om naar het vwo te gaan terwijl op de school in Noord vooral lbo- of mavo-advies werd gegeven. 'Waren deze kinderen minder slim?',

Zoë stelt de vraag en beantwoordt hem meteen zelf: 'Absoluut niet. Maar ga er maar aanstaan. Dertig kinderen in een klas, waarvan een gedeelte afkomstig uit gezinnen waar sociale problemen een rol spelen, tegenover een school met kinderen uit geprivilegieerde gezinnen, opgroeiend in een

goed netwerk en in families waarin generatie-op-generatie al goed onderwijs is genoten. Dat maakt echt een groot verschil'. Deze onderwijsongelijkheid heeft indruk op haar gemaakt. Zoë vroeg zich af hoe het mogelijk is dat in dezelfde stad, in een land dat zo rijk is, er zo'n verschil kan bestaan in de kwaliteit van het onderwijs. 'Voor mij is dit onverkropbaar. Elk kind heeft recht op hetzelfde niveau van onderwijs. Ik kan me bijvoorbeeld druk maken om het feit dat de studiefinanciering een lening is geworden. Veel studenten worden hierdoor direct weer op achterstand gezet, opgezadeld met schulden. Mensen die met geld opgroeien, realiseren zich niet wat het betekent om te lenen, om schulden te hebben. Schulden brengen allerlei beperkingen met zich mee voor later. Uiteindelijk gaat het dan niet meer om de kwaliteit van een student, maar om de vraag of men geld heeft of niet. Het is zo ongelijkwaardig'. De termen ongelijkwaardig en ongelijkheid komen steeds terug in de voorbeelden die ze noemt. Ook het hebben van een goed netwerk of het ontbreken daarvan, is mede bepalend voor je toekomst. 'Ik heb later op het Barlaeus Gymnasium gezeten. Een cultureel-elitaire school. Daar heb ik voor een deel een relevant netwerk kunnen opbouwen'. Op scholen in armere wijken lukt dat veel minder goed, omdat een helpend netwerk daar niet altijd voorhanden is.

Journalistiek

We komen over haar werk als journalist te spreken. Zoë is kritisch over journalisten als het om de diversiteit van de samenleving gaat. 'De Nederlandse journalistiek is tamelijk elitair. De meeste journalisten hebben geen idee hoe divers de samenleving is'. Van dichtbij maakte ze dit mee tijdens haar carrière als journalist bij de nieuwsredactie van AT5, de lokale televisiezender van Amsterdam. 'De nieuwsredactie is behoorlijk homogeen. Onderwerpen die met diversiteit te maken hebben, kwamen vooral in het nieuws als het problemen

betraf. Maar de redactie heeft, ook nu nog, onvoldoende in de gaten dat zij onderdeel is van een superdiverse stad en dat dit dus ook haar doelgroep is'. Ze haalt het voorbeeld van verslaglegging rondom de Ramadan aan. 'De Ramadan wordt altijd belicht vanuit het gezichtspunt van een niet-moslim. Zo'n item zit dan boordevol uitleg over wat de Ramadan is, terwijl één achtste van de stad moslim is. Er wordt altijd gedacht vanuit de doorgaans niet-religieuze beleving van de redactie'. Een dergelijk denkpatroon is redelijk symptomatisch voor de vaderlandse redactiecultuur. Er is weinig oog voor verschillende gezichtspunten en er wordt te veel gedacht vanuit eigen referentiekaders. 'De meeste redacties zijn natuurlijk niet tegen diversiteit. Ook niet in de personeelssamenstelling. Maar ze gaan vooral op zoek naar divers talent in de vorm van beginnende redacteuren of stagiaires'. Volgens Zoë worden deze talenten vaak automatisch op diversiteitsonderwerpen gezet. 'Het is bijzonder lastig een diversiteitsonderwerp te agenderen en er een nieuwsitem van te maken, want je collega's herkennen onvoldoende dat voor het onderwerp een doelgroep beschikbaar is en het dus relevantie heeft'.

Kaders

Het zijn voorbeelden die vragen oproepen. Is er in het algemeen te weinig zicht op de diversiteit van onze samenleving? Zijn we te veel met onszelf bezig en met onze eigen belangen, waardoor we de ander over het hoofd te zien? Hoe kijken we, hoe kijk ik tegen mensen aan met een andere cultureel-etnische achtergrond? Wat vind ik ervan dat hun leven in Nederland misschien minder vanzelfsprekend is dan het mijne? 'Natuurlijk', relativeert Zoë, 'Iedereen bekijkt alles vanuit een eigen kader. Maar toch kun je vandaag de dag niet meer tegen cultureel-etnische minderheden zeggen: je past je maar aan ons aan. Wij zijn ons, met zijn allen! We moeten manieren vinden waardoor iedereen erbij hoort'. Na enig nadenken vervolgt ze: 'Je moet

daardoor inderdaad soms ergens iets op inleveren, op je eigen cultuur. Dat hoeft niet veel te zijn, maar je moet ook bereid zijn te reflecteren. Ook op jezelf. En zeker als journalist. Dat is moeilijk ja, maar het moet wel'.

Arrogante Amsterdamse

Voor Zoë is leven in een diverse samenleving vanzelfsprekend. Haar schoolervaring legde daarvoor de basis. Maar zij had zelf eveneens last van vooringenomenheid, bijvoorbeeld toen ze ging studeren in Groningen. 'Ik was me er destijds bewust van dat ik een arrogante Amsterdamse ben. Ik wilde graag zoveel mogelijk reizen na mijn studie, maar ik realiseerde me dat ik mijn eigen land buiten Amsterdam nauwelijks kende. Daarom ging ik ver van Amsterdam studeren. In Groningen'. Ze koos voor geschiedenis en Arabisch en hoopte ooit als journalist in het Midden-Oosten te werken. In Groningen kwam ze tot de ontdekking dat Nederland veel diverser is dan ze vermoedde. 'Vooral tijdens mijn periode op de middelbare school had ik veel niet religieuze mensen om mij heen. In die kringen leek Nederland een seculier land'. Maar tijdens de kerstlunch in het Groningse studentenhuus waar zij in haar eerste studiejaar woonde, vroeg een medestudent wie er met kerst naar de kerk ging. 'Ik begon na die vraag te lachen, ik dacht dat het een grapje was. Tot ik in de gaten kreeg dat iedereen met kerst naar de kerk ging. Behalve ik'. Deze gebeurtenis leidde bij haar tot een andere kijk op religie. 'Zelf ben ik niet gelovig opgevoed, maar religie is niet iets van aliens. Ik heb de vooringenomenheid inmiddels verloren dat ik zou weten wat er na dit leven is. Ik weet het niet. Laat staan dat het aan mij is te oordelen over de wijze waarop anderen dat zien'. Volgens Zoë is Nederland allesbehalve seculier. 'Religie is belangrijk in de samenleving, omdat ze voor veel mensen belangrijk is. Dus als journalist dien je daar kennis van te hebben en je ervoor te interesseren. Je moet je er niet verheven boven voelen'.

Gedrevenheid

Haar toon is rustig maar Zoë vertelt gedreven. Haar achtergrond als 'halfbloedje', haar ervaringen op school en haar carrière bij AT5 hebben haar gevormd en hebben iets wezenlijks gedaan voor de manier waarop ze naar onze samenleving kijkt. Uit haar woorden proef je de ernst waarmee ze zich wil inspannen voor een gelijkwaardige samenleving, ook al denkt ze dat haar rol daarin niet groot is. 'In dat minieme stukje waar ik invloed op kan uitoefenen, en dat is bijzonder weinig, wil ik toch iets proberen te doen. Ze beseft dat er in de twaalf jaar dat ze bezig is met diversiteitsvraagstukken er nog niet veel positief is veranderd. Zoë erkent dat dit moedeloosheid in de hand werkt. Maar na enig nadenken: 'Ik zie zoveel talent en gedrevenheid om mij heen. Ik moet hiermee doorgaan. Voor mijn eigen zoon en voor mijn dochter-op-komst, voor de mensen met wie ik samenleef in deze stad, dit land, de wereld. Voor alle verwachtingen die mensen van het leven kunnen hebben. Ik heb geen enkele reden om op te geven, want uiteindelijk blijf ik hopen. Wat is anders je drijfveer? Hoe kom je je dag door als je geen hoop meer hebt? Je hebt niets aan een leven zonder hoop'.

Op weg naar de trein die me naar huis moet brengen, loop ik langs het inmiddels verlaten Cruyff Court. De kinderen zitten, hoop ik, op een droge en warme plek. Want het regent en de wind is guur geworden. Maar ik weet zeker dat ze er in al hun diversiteit morgen weer zullen zijn: de voetballers en de kijkers, fanatiek opgaand in een spel. Ze zijn toegewijd aan het voetbal, zo zou je het ook kunnen noemen. Van Zoë Papaikonomou heb ik geleerd dat een samenleving waarin weinig oog is voor diversiteit mede schuldig is aan de ongelijkwaardigheid die tussen mensen bestaat. Zij werkt met innerlijke overtuiging aan een gelijkwaardige manier van samenleven. Ook dat is toewijding.

Junglebook

Wat er gebeurt als je in een ander jezelf ontmoet

Dio van Maaren

Wie naar Calais rijdt, ontkomt niet aan de actualiteit van vluchtelingen die vanaf hier clandestien de oversteek naar Engeland willen wagen. Omleidingsroutes die het verkeer langzamer doen rijden om politiecontroles te vergemakkelijken, hoge muren aan weerszijden van de snelweg, hekken met prikkeldraad: Calais heeft zich ontwikkeld tot het belangrijkste 'overslagdepot' van migranten en vluchtelingen van de laatste decennia. Wat in 1998 begon met een paar honderd vluchtelingen uit Kosovo, die her en der rond de stad kampeerden, groeide in twintig jaar uit tot een op één terrein geconcentreerd vluchtelingenkamp met 10.000 mensen uit veel verschillende conflictgebieden van de wereld. De meesten van hen wachtten op een kans om zich mee te laten smokkelen aan boord van een vrachtwagen en zo met een van de vele veerboten naar Dover in Engeland over te steken.

In oktober 2016 werd het terrein, inmiddels de 'Jungle' genoemd, ontruimd. Alle bouwsels en tenten werden tegen de grond gewerkt en de bewoners verdeeld over opvangcentra in heel Frankrijk. Dat was tenminste de bedoeling. Maar na vier weken bedenktijd is er in Frankrijk alleen nog plaats in een asielzoekerscentrum voor hen die ook voor Frankrijk asiel hebben aangevraagd. En velen willen naar Groot-Brittannië. Dus kwamen ze toch weer op straat terecht. In de buurt van Calais zijn inmiddels op verschillende plaatsen alweer 'mini-jungles' ingericht, die stelselmatig door de overheid met de grond gelijk gemaakt worden.

In bijna-centrum Calais staat in een doodgewone straat het Maria Skobtsova huis. Het is genoemd naar de orthodoxe heilige, die omkwam in Ravensbrück en het wordt gehuurd door de *Catholic Workers movement* van Calais (<https://catholicworkerfrance.wordpress.com/about>). Oorspronkelijk was het huis gehuurd om vrijwilligers te huisvesten die in de Jungle werkten, maar het werd al snel een opvanghuis voor vluchtelingen, die elders geen plaats hadden. En zo functioneert het nu nog.

Als we de afspraak voor het interview maken, zegt broeder Johannes (Johannes Maertens, 45, geboren te Knokke) dat er momenteel twee vluchtelingen-jongeren in het huis verblijven. Maar bij binnenkomst doet de stapel schoenen in de gang anders vermoeden. 'Ja, we hebben wat onverwachte aanloop gehad, het zijn er nu zeventien,' zegt hij nu en kijkt er niet verrast bij. Johannes is monnik van de Goede Herder Gemeenschap in Temse, net onder Antwerpen, die vorig jaar officieel aangesloten is bij de Oud-Katholieke Kerk van Nederland. (zie www.goedeherder.be en 'De Oud-Katholiek' nr. 2890) Hij is door zijn gemeenschap 'uitgeleend' om vanuit dit huis te werken onder de vluchtelingen in Calais. De presentatie die hij daarover gaf op de laatste oud-katholieke synode vormde de aanleiding tot dit interview.

Het werk in en vanuit het Maria Skobtsova huis is ook het doel van de oud-katholieke vastenactie van dit jaar (zie ook 'De Achterkant').

‘Eerst maar bidden’. Een paar straten verderop mogen de werkers de benedenverdieping van een ander huis gebruiken. Johannes noemt het ‘de studio’. Achterin slaapt hij, de voorkamer is ingericht als kapel. Dit is Johannes’ kleine woestijn of ‘Poestina’ zoals hij het noemt, waar hij even de stille kan vinden en kan bidden. Met twee collega’s bidt hij vandaag het middagebed. Niet veel later en zes kilometer verder struinen we over een uitgestrekt, verlaten terrein, waar tot voor een paar maanden de Jungle was. Een doellose vlakke langs de snelweg naar de haven; dorre struiken, armetierig bruin gras, zand. Maar je hoeft geen speurneus te hebben om de sporen van bewoning te zien: verloren kledingstukken, een paar oude stoelen, kapotte flessen, achtergelaten briefjes op een hek en lange rijen lege containers, waar op het laatst ook mensen in waren gehuisvest. ‘Kijk, hier kookten de Ethiopiërs ’s avonds, hier zaten de Soedanezen...’ Johannes weet het nog precies. Het duurt even voor we op het stuk grond zijn, waar de Jungle-kerk stond. Een kapotte grafkaars op een steen lijkt het enig overgebleven liturgische element. ‘Of stond hier nou toch de school?’ Een verregend lesboekje doet het laatste vermoeden.

Waar begon jouw toewijding?

Toen ik zestien was werkte ik tijdens de vakantie in een restaurant. Ik was overdag boontjes aan het kuisen. En ik herinner me nog goed dat er toen zo’n periode was van droogte, ik denk in Ethiopië of Kenia. ’s Avonds op televisie zag ik de hongersnood. Maar die doos met bonen kwam juist uit het gebied waar die hongersnood was. Ik dacht: ‘Hoe kan dat nou? Dat wij voedsel eten uit een gebied waar mensen sterven van de honger?’ Ik vond het te absurd. Dat is het moment dat ik besloot om mijn leven toe te wijden aan God en om te werken tegen onrecht.

Dat kan toch ook zonder God?

Ja. Je hebt ook velen die het zonder God doen.

Maar het bestaan van God, daar twijfelde ik niet aan. En mij inzetten tegen het onrecht in de wereld was automatisch gelinkt aan het dienen van God. Ik was altijd al gefascineerd door Martin Luther King met zijn boodschap van gelijkheid tussen mensen. En figuren als Albert Schweitzer en moeder Teresa. Mensen die zich toewijdden aan iets. Mijn ouders en grootouders zijn altijd zelfstandig geweest en ik wou dat pad niet op. Het kwam in mijn hart: ‘Jouw roeping in het leven is om mensen te helpen. Dat is wat jij gaat doen.’ Ja, het kwam door die boontjes.

Hoe kwam je zo gelovig?

Mijn ouders waren niet-praktiserend katholiek, maar door het lezen van de Bijbel ben ik in de protestantse kerk beland, waar mensen mij op weg hielpen om iets te doen. Zij zeiden: ‘je bent te jong om zelf iets op te zetten, maar waarom ga je niet naar het Leger des Heils?’ Dus ik was zeventien toen ik vrijwilliger werd bij het Leger des Heils in Brussel met het werk onder daklozen. Ik kwam zelf uit een zeker niet arme stad en ik begreep niet waarom mensen in Brussel en Antwerpen op straat moesten leven en in de winter in de kou stonden en honger hadden. Het was een heel goede ervaring, maar eigenlijk was ik te jong. Om vanuit een redelijk warm en veilig gezin in een keer ondergedompeld te worden in het leven van daklozen was zeer confronterend. Ik had ook niet leren omgaan met geweld; om te zien hoe mensen vanuit innerlijke pijn overgaan naar uitwendige agressie. Pas later, toen ik in Londen ook met daklozen werkte, ben ik dat meer gaan begrijpen. Maar eerder werd ik er bang van. Ik kon het niet plaatsen.

Later, tijdens mijn studie in Gent, was ik veel bezig met antiracisme en multiculturaliteit. Omdat ik racisme nooit begrepen heb: ik vond het juist een positieve uitdaging om mensen uit een andere cultuur te leren kennen. Ik begreep het ook niet, toen ik het racisme zag groeien in België. De ontmoeting

met mensen vind ik belangrijk, ook uit een andere cultuur, met een heel ander geloof. Vind ik nog altijd. Dus als student heb ik er bewust voor gekozen om rond dat thema te werken.

Geloofde je toen nog zo sterk?

Nee. In mijn studentenjaren heb ik hardnekkig geprobeerd om ongelovig te worden. En ik denk dat dat korte tijd gelukt is. Maar zoals ik dat stemmetje hoorde toen ik zestien was, kwam dat terug toen ik ervan overtuigd was atheïst te zijn. Ik werkte als vrijwilliger voor een organisatie tegen racisme en op een dag zat ik een folder te maken over multiculturaliteit. En naast mij zat mijn collega, een vrouw. We zaten gewoon te praten en te werken. Ik keek naar haar en opeens was het alsof ik Christus zag...

...je dacht: ‘Jezus, wat een mooie vrouw?’

Nee, ik dacht, nee, ik zag, ik vond dat Christus in haar was. Maar ik geloofde niet in Christus. Dus er was een probleem. En het was een vrouw en ik had nogal een conservatief wereldbeeld: Christus is een man... dus ik zat aan alle kanten mis. En zij was ook nog eens atheïst. Maar ik zag Christus in haar. Ik dacht: ‘Laat dit ergens toe leiden, deze ervaring’. En in diezelfde periode passeerde ik een klein protestants kerkje op de hoek van een straat en iets in mij zei... maar ik dacht: ‘Nee, nee, nee, ik ga niet naar dat kerkje, ik geloof niet in God’. En ben op een zondag binnengestapt.

Als dit een kerstverhaal is dan zat zij ook in die kerk...

Nee, ze zat daar niet nee. Ik ben binnengewandeld, ik hoorde de dominee preken en ik dacht: ‘Wow, dit is een interessant evangelie, dit zijn bevrijdende woorden!’ Die dominee kwam uit de evangelische hoek, maar hij was echt heel open. Zo ben ik in die protestantse kerk terechtgekomen en zij hebben mij een heel eind op weg geholpen in mijn geloofsleven. Ik mocht deel zijn van een kerk met

een bevrijdend evangelie, maar die dat ook echt in praktijk bracht. Die onder de armen werkte, met vluchtelingen, met kerkasiel. Die openstond voor mensen. Ik had geprobeerd God erbuiten te houden. Maar God had mij niet losgelaten. Via die kerk ben ik toen ook met vluchtelingen in aanraking gekomen. Een diaken belde mij op: 'Wij hebben een vluchteling, een jonge gast, en die staat op straat. Kun jij die niet opvangen?' Ik dacht van 'eh, ja, waarom ook niet?' Die jongen heeft een paar maanden bij mij gewoond. Dat is een zeer positieve relatie geweest, het was interessant om samen te wonen met iemand die niet opgegroeid is in de westerse cultuur. Die ook niet onze praktische dingen kende.

In de katholieke werkersbeweging zeggen we wel eens: 'Vluchtelingen zijn de gemakkelijkste groep om mee te werken'. Want de meerderheid van de vluchtelingen heeft alleen maar een vluchtelingenprobleem: of ze al dan niet in een bepaald land mogen blijven. Pas op: Ik ga dat niet bagatelliseren, ze kennen veel leed. Maar mensen die in de thuisloosheid terechtgekomen zijn, hebben vaak een complexere kluit van problemen, waarbij het heel moeilijk is om ze er nog uit te helpen: alcoholisme, psychische problemen, schulden... Daarmee vergeleken is het werken met vluchtelingen 'gemakkelijk'.

En nu ben je zelfs monnik geworden.

Ja, want ik bleef ergens een soort honger houden. Ik wist dat ik nog niet honderd procent op mijn plaats was. Ik wist dat ik geen dominee wilde worden, ik wist dat ik niet echt kinderen wilde of wilde huwen. Ik had het verlangen om te dienen. Ik dacht: 'Maar ik dien toch, waarom blijf ik dan dit verlangen houden?' En per toeval ben ik toen in contact gekomen met de Goede Herder Gemeenschap. De eerste keer dat ik Johan en Guido (*medebroeders in de gemeenschap, red.*) ontmoette, vond ik het maar raar, dat katholieke. Het boeide

me, maar het was me ook vreemd, vooral de liturgie. Maar ik ben daar gebleven en ben uiteindelijk broeder geworden. En nu heb ik het gevoel dat ik precies daar ben waar God mij hebben wil.

Want let op hé: mijn toewijding is niet aan vluchtelingen. Mijn eerste en grote toewijding in het leven is luisteren naar God en God vinden. Traditioneel doet een benedictijn dat meer in de liturgie, in het grote gebedswerk. Maar mijn bidden is het dienen van mensen. Dat rondwandelen en werken in de Jungle, dat was ook bidden. Soms deed ik dat ook letterlijk, al lopend bidden, als de mensen mij tenminste niet kwamen onderbreken om te praten... (*lacht*) Vroeger zei ik soms: 'In de ander ontmoet ik God'. Maar het is anders: in de ander heb ik mezelf ontmoet. En dat is een zeer krachtige ervaring. Hoe verschillend je ook bent, ook als je elkaar niet verstaat, je ontmoet ook jezelf. En daarin ontmoet ik God.

Wat deed je daar eigenlijk, in die Jungle?

Ik was aanwezig. De eerste opdracht die wij hadden, was simpelweg aanwezig zijn. Met mensen praten, gemeenschapsopbouw. En de tweede taak was om de meest kwetsbaren in kaart brengen. Zien hoe wij konden helpen om ze uit die kwetsbaarheid in een veilige positie te brengen. Bijvoorbeeld een zestienjarige Iraanse jongen, die er zeer fragiel en nogal vrouwelijk uitzag, hem hebben we onmiddellijk uit de Jungle gehaald en in huis genomen en begeleid in zijn juridische proces. Ondertussen woont hij in Engeland met zijn broer. Maar je slaagt daar niet altijd in.

Kun jij de mensen begrijpen die vluchtelingen, migranten en de veranderingen die zij met zich meebrengen voor de samenleving, als een bedreiging zien?

Ik begrijp het mechanisme. Wij hebben behoefte om ons veilig te voelen en ons leven af te bakenen. Dat heb ik ook. Maar sommige mensen hebben

wel heel weinig ruimte over voor de ontmoeting met de ander. Dus ik begrijp het mechanisme, maar ik ga er niet mee akkoord. Omdat het ook een begrenzing is van je eigen persoon, van je groei als mens. Ook van je spirituele groei. Een christen bouwt geen muren. Een christen breekt muren af tussen mensen.

'Ik ga er niet mee akkoord'. Dat is op zich al een scheiding...

Ik zou het zo ook niet zeggen tegen de mensen die vlak naast de Jungle woonden. Zo'n kamp brengt ook problemen met zich mee, waardoor mensen zich onveilig voelen. Maar ik zou willen weten waaróm mensen het zo bedreigend vinden! Wat bedreigend is, dat moet je ook benoemen. Toen wij daar begonnen, was de situatie al zeer gepolariseerd en was het zeer moeilijk geworden om bruggen te bouwen tussen de vluchtelingengemeenschap en de bewoners van Calais. Er woonden enkele zeer radicale *Front National*-mensen in de buurt en die hebben zeker geen positieve invloed gehad. Wat wel mooi was om te zien, waren de contacten die ontstonden tussen de vluchtelingengemeenschappen en de lokale overheid en de politie. Die *peacebuilding* mochten we ondersteunen. Tijdens de ontmanteling van de Jungle is er bijna geen geweld voorgekomen en dat kwam door die gegroeide relaties.

Maar de fundamentele vraag is: Hoe krijgen we mensen zo ver dat ze elkaar niet als een andere categorie zien? Zelfs na de presentatie op de oud-katholieke synode komt er iemand naar me toe en zegt: 'Maar de meeste vluchtelingen zijn toch gewoon leugenaars en gelukzoekers?' Ik schrok daarvan. Dan heb je een probleem, dan is communicatie meteen heel moeilijk.

Hij of zij zal niet de enige zijn binnen de kerk, die zo denkt...

Ja, maar hoe krijg je dan die ervaringswerelden

samen, hoe krijg je die ontmoetingen? Het eist openheid van beide kanten. Toen zestig van de vluchtelingen uit de Jungle vertrokken naar Croisilles, dat is niet zo ver van Calais, waren er veel plaatselijke mensen tegen. Met demonstraties en zo. Maar sommigen van die betogers werken nu als vrijwilliger in het opvanghuis. Ze hebben contact gekregen met de vluchtelingen en zijn van verhaal veranderd. Ze zeiden: ‘Wij zaten fout met onze vooroordelen’. Nu zitten de vluchtelingen in het oude bejaardentehuis en bejaarden komen uit hun nieuwe huis om de vluchtelingen te bezoeken in hun kamers van vroeger. En omgekeerd zijn er vluchtelingen die de bejaarden komen helpen. Daar krijg je echt ontmoetingen tussen mensen, het breekt muren af.

Heb je jouw toewijding ooit gezien als opoffering? Dat de nederigheid omslaat in hoogmoed?

Ja. Die verleiding kent iedereen die in dit soort werk belandt. In de kerk zeggen ze: ‘Oh, dat is goed en mooi dat je dat doet!’ Benedictus wijdt daar nogal wat aandacht aan in zijn regel. Om die hoogmoed te vermijden. Maar ik ben vooral dankbaar dat ik dit mag doen. Mensen hebben geen

idee hoeveel lijden er is; de vluchtelingen die wij in Europa tegenkomen, hebben al een hele weg achter zich: het oversteken van de Middellandse zee, de woestijn, en dan nog de redenen waarom ze eigenlijk gevlucht zijn uit hun land; er is zoveel lijden. En dan nog: de meeste mensen die in staat waren om te vluchten, hadden nog de contacten, de middelen. Terwijl een groot deel van de bevolking niet kan vluchten en sterft. Als je de verhalen van Soedanese vluchtelingen hoort, dat volledige dorpen worden uitgemoord; als je niet in staat bent om te vluchten, ben je er niet meer. En dan zou ik hoogmoedig zou worden, van ‘Kijk eens wat ik doe!’ Ik zou me schamen voor het idee.

Ik kan me ook voorstellen dat je na verloop van tijd afstompt.

Ik denk dat het een risico is en dat je om jezelf te beschermen een muur om je heen bouwt. Wat precies het omgekeerde is van wat je zou willen. Je leert in dit werk wel dat je de deur achter je dicht moet doen als je ’s avonds thuis komt. Maar je mag niet vergeten waarom je er ooit aan begonnen bent. Je moet je hart blijvend laten spreken. Het enige risico is dat je een burn-out krijgt. En het klinkt cliché, maar ik denk dat een gezond gebedsleven

heel belangrijk is. Daarom is die ‘Poestina’ voor mij ook zo belangrijk. Dat ik daar een half uur per dag kan gaan zitten in de stilte en gewoon efkes alles in Gods handen terug kan geven en zeggen: ‘Nu is het uw zaak, niet meer de mijne’.

Help jij mensen ook actief om naar Engeland te komen? Jij zou ook mensensmokkelaars kunnen kennen.

Ik probeer die smokkelaars actief niet te kennen. Ik probeer weg te blijven uit dat circuit. En ik ben er tot nu toe redelijk goed in geslaagd om daarmee niets van doen te hebben. Ik zou iemand helpen smokkelen of helpen vluchten als ik ervan overtuigd was dat ik daarmee diens leven red. Maar niet, omdat hij naar Engeland wil gaan. Ik heb heel veel discussies gehad met de minderjarigen over het risico dat zij nemen om jezelf aan boord van een vrachtwagen of boot te smokkelen en onderweg te sterven. Iedere maand sterven er wel mensen. Dat wil geen enkele vrijwilliger op zijn geweten hebben. Voor veel mensen is Engeland geen oplossing, maar een droom. Ze spreken vaak een mondje Engels en het Frans is moeilijk. Maar het leven riskeren om in Engeland te geraken is het niet waard.

In het scenario dat Marine le Pen straks president van Frankrijk wordt, ze alle vluchtelingen het land uit gooit en het illegaal wordt om ze te helpen, hoever ga je dan?

Wel, wat we nu doen is legaal. Maar als je een vluchteling in je auto meeneemt, kun je al beschuldigd worden. Men heeft al geprobeerd om het bieden van onderdak te legaliseren, maar dat is mislukt. Deze mensen zijn onze broeders en zusters en wij helpen ze met alle middelen die vreedzaam zijn. Ik ben tegen alle vormen van geweld. Maar als de wet onmenselijk wordt, zal ik dan onmenselijk worden? Nee. Als de wet fout is, en een wet kan fout zijn, de geschiedenis heeft dat uitgewezen, dan moeten we die wet niet volgen. We moeten ons geweten volgen. Als de democratie zo ver gaat dat ze mensen het leven onmogelijk maakt, dan moeten we toch blijven helpen. Ik ben daartoe bereid. Niet alleen vanuit mijn geloof, maar als mens. De staat en de wet staan in dienst van de mens. En als dat niet meer zo is, dan zitten we verkeerd.

Ga je onvoorwaardelijk mee in het verhaal van de mensen die je helpt? Onder hen zijn natuurlijk ook heel veel, met een slecht woord, ‘gelukszoekers’, waarvan je weet dat die uiteindelijk niet kunnen blijven.

Ik denk dat wij allemaal, ieder van ons, gelukszoekers zijn; wij zijn allemaal goudzoekers. De een heeft alleen meer mogelijkheden dan de ander. Dus dit zoeken van geluk hebben we allemaal. En dat neem ik ook mensen niet kwalijk. Dat er zoveel migranten onder de vluchtelingen zijn, komt ook omdat de migratieroutes dicht zijn. Om het probleem op te lossen heb je vanuit de politiek de wil nodig om legale migratie toe te staan. Dat is niet hetzelfde als open grenzen, maar geef mensen de mogelijkheid een aanvraag in te dienen om een tijd in een land te werken en hun toekomst te verkennen. Je hoeft niet iedereen toe te laten. Het zou ervoor zorgen dat mensen ’t het eerst als legale migrant proberen. En als zij dan weten dat ze geen

kans hebben, proberen ze het misschien ook niet als vluchteling. Maar ik ga er nog altijd vanuit dat de meerderheid van de vluchtelingen de waarheid vertelt. Als je de lijdensweg ziet die ze door moesten... Dat wil niet zeggen dat je alles moet aanvaarden of alles moet geloven, maar dat je menselijk blijft in je antwoord. Het probleem is dat het politiek heel lucratief is geworden om een zondebok van hen te maken. Calais is daar een goed voorbeeld van. Migrant en vluchtelingen legden een zware druk op deze stad. Maar ze werden voor de plaatselijke politiek en media tot een machtsvehikel. Het werd normaal dat je tegen vluchtelingen was en dat maakte dat er kranten verkocht worden en het maakt dat mevrouw de burgemeester in haar paleis blijft zitten. En nu de Jungle ontruimd is, zijn ze nog steeds de zondebok voor alles wat er in de stad mis is. Het is een sneeuwbal die rolt en almaar groter wordt. Rechts en extreem rechts heeft het thema uitgebuit om aan de macht te komen en aan de macht te blijven, met extreem rechts gelukkig nog in de marge.

Over jouzelf: je leeft eigenlijk in de gemeenschap in Temse, maar die heeft jou al een jaar of langer niet gezien. Jij moet je bijna opnieuw voorstellen als je daar binnenloopt...

Nee, nee nee. Benedictijnen hebben altijd wel missiebroeders gehad. Er zijn altijd wel mensen geweest die aan iets toegewijd of werden buiten de abdij. Dat is niets nieuws.

In een klooster van tachtig mensen, waarvan er vijf op pad zijn, merk je dat misschien niet zo, maar jullie zijn maar met z’n vieren. Als jij er niet bent, is er een kwart weg.

Ja. Het is boeiend om te zien hoe gemeenschap zich vormt en hoe God soms mensen op andere paden leidt. In een benedictijnse gemeenschap is de gehoorzaamheid een van de belangrijkste dingen. Ik ben gewoon gehoorzaam aan mijn prior. Samen horen we wat er leeft en waar God

ons roept. En toen ik voorstelde om te doen wat ik nu doe, hebben zij ja gezegd. Maar als mijn gemeenschap mij morgen terugroept dan ga ik terug. Het is samen horen en samen gehoorzaam zijn. De verleiding om terug naar het klooster te gaan is groot. Het is beter voor mij om te leven op het ritme van het gebedsleven dan hier in een huis met zeventien mensen op drie slaapkamers. Ik verlang er soms ook naar om terug te zijn bij mijn broeders en zuster. Maar ook, en dat is een foute reden, om rust te vinden.

?

Dat vind ik geen goede reden, omdat dat op mijzelf gericht is. Ik leef graag in een klooster met een mooie tuin en een mooi gebedsleven. Maar dit is wat ik nu moet doen. Ik doe het graag, maar het is niet gemakkelijk. Het werk in de Jungle was ook niet gemakkelijk. En het moeilijkste is als je iemand niet kan helpen. Als je voelt dat iemand uit je handen wegglijdt.

(Schiet plotseling vol, loopt weg, komt enige minuten later weer terug)

Moest je denken aan een bepaalde situatie?

Waar ik aan dacht had te maken met een verkrachting die in het kamp plaatsvond. Maar er was ook iemand die wij probeerden te helpen, maar die gestorven is. Met 10.000 mensen in een kamp wonen, je hebt gezien hoe groot dat is, dan krijg je problemen, die je voor een deel nog met je meedraagt.

Ik heb het op de synode ook gezegd: De Jungle was lijden, armoede en geweld. Maar ook gemeenschap. Dat is de beste ervaring die het kamp mij gegeven heeft: dat mensen over de grenzen van taal en religie samenwerkten en samenleefden en samen bouwden aan iets. Dat is ook waarom ik, als mensen zeggen: ‘Maar dit zijn toch allemaal gelukszoekers’, antwoord met: ‘Ja, dat zijn ze, ze zijn precies als wij’.

Voor de toegewijden,
stillen in den lande,
die van binnen branden,
met een heilig vuur,
danken wij U, Heer.

Er was een flinke discussie tijdens de redactievergadering van De Oud-Katholiek rond het thema ‘toewijding’. Het is een complex begrip, maar doorgaans wordt het toch met veel positieve gevoelens gebruikt. Een werkelijk mooie grondhouding voor een oprechte gelovige. Want gaat het uiteindelijk niet allemaal om toewijding? Toewijding aan God, aan je gezin, je werk of een taak die je op je genomen hebt?

Hoe komt het dan toch dat ik een ambivalent gevoel heb bij dat mooie begrip ‘toewijding’? Een begrip dat centraal staat in het kerkelijk leven en een woord dat ik ook vaak gebruik in gesprekken met anderen, als het erom gaat om richting en zin in het leven te vinden. Een houding die ik ook zelf – als ik diep in mijn ziel kijk – als zeer belangrijk in mijn eigen leven beschouw. Toch blijft er altijd ook iets onrustigs in mij als ik eraan denk.

Het lied hiernaast staat bij de liederen rondom de heiligen in ons gezangboek. Ik zing het graag, al vierden we tegenwoordig niet meer zo veel heiligendagen in de liturgie, behalve als ze op een zondag vallen of als het de patroonheilige van de parochie betreft. Toch kennen velen de tekst en melodie nog, het raakt kennelijk iets bij gelovigen. Toegewijd ben je als je van binnen brandt als vuur, gericht op een zaak, voortgedreven. Andere aspecten van het leven lijken minder belangrijk te zijn, je gaat er gewoon voor. Maar bij Barnard komt er dus bij – het gaat immers om heiligen – dat je ook stil bent, er juist niet zo veel werk van maakt iedereen te laten weten waarvoor jouw hart brandt. Een behoorlijke tegenstelling lijkt mij. Hoe breng je eigenlijk een zaak vooruit als je daar stil over bent? Hoe moet de wereld te weten komen dat er iets moet veranderen, dat iets zo belangrijk is dat het door moet gaan, of dat een ontwikkeling per se

Toch goed, dat er een God is... Stil, trots, bewust

Robert Frede

nu gestopt moet worden – om maar drie belangrijke motieven te noemen waar je ‘hart voor kan branden’?

Trots

En hoe zit het dan met trots? Mag je er niet trots op zijn als door jouw inzet dingen zijn veranderd of juist behouden? We nemen vaak aangename dingen als vanzelfsprekend aan. Neem de speeltuin in een woonbuurt, waar kinderen tegen een geringe bijdrage op speeltoestellen of in de zandbak een goede tijd hebben – soms jarenlang – en waar de ouders hun kinderen met een gerust gevoel hun gang kunnen laten gaan en elkaar kunnen leren kennen. Vaak is het een ouder echtpaar dat zo iets runt en hun werk wordt pas echt opgemerkt als zij ermee moeten stoppen door ouderdom of ziekte. Dan is de eerste zin die je hoort: ‘Ze waren altijd zo stil en bescheiden in het vele werk dat zij verzetten’. Daar is het waar mijn moeilijke gevoel over toewijding aanzet: is inspanning alleen pas echt goed als het in stilte gebeurt? Mag je niet openlijk trots zijn op iets wat je goed doet, zit er dan minder glans aan? Begrijp me niet verkeerd: ook ik heb een behoorlijke afkeer van de ‘kijk mij nou’ houding die zo vaak tentoongespreid wordt bij goede doelen-acties, waarbij het dan ook nog maar helemaal de vraag is of het vanuit een zuiver hart kwam. Maar de nadruk leggen op de stilte rondom gedreven inzet: Helpt dat? Word je daar nou gelukkiger van?

Maar daar is ook altijd nog het vers van Gerard Reve. Zuster Immaculata wil waarschijnlijk niet eens dat haar naam wordt genoemd in het openbaar, zij doet gewoon haar werk voor de mensen tot wie zij zich geroepen voelt. Maar ook zij zou blij zijn met waardering. Niemand kan zonder, ook de grote heiligen niet. Voor haar moet die waardering waarschijnlijk komen van de mensen voor wie zij zorgt. Maar Reve speelt het uit tegen een ander soort engagement – daarvoor is hij ook Reve, hijzelf was zeker geen ‘stille in den lande’. Voor hem is de toewijding van zuster Immaculata waardevoller dan die van de ongeschoren actievoerder. Want gelukkig is er een God en God zal het wel naar waarde schatten. Zo voelen we dat, en God doet natuurlijk wat wij in ons hart voelen. Zuster Immaculata zit direct op de gouden stoel en de actievoerder moet eerst langdurig de stoep van de hemelpoort schrobben voordat hij naar binnen mag; het weegschaalmodel, zoals we dat thuis noemden. Alles moet gemiddeld even zwaar zijn, dan hangt de weegschaal recht en over die rechte weg kom je de hemel in. Ik begrijp het meteen als mensen een beetje moe worden van die ‘christelijke ethiek’.

Essentieel

Toch heb ik ten diepste bij ‘toewijding’ tóch een goed gevoel. Ik schuur me eraan, maar vind het toch een mooi begrip en een nastrevenswaardige houding. Omdat ik het resultaat ervan zo enorm

belangrijk vind. Omdat er dan goede verzorging en verpleging wordt geboden in zorginstellingen. Omdat ik genieten kan van een verzorgde kerk op zondagmorgen. Omdat ik er blij van word als ik zie met hoeveel plezier kinderen in een speeltuintje met elkaar kunnen spelen. Toewijding is essentieel in een goede en bezieldde samenleving. Maar onze houding ten opzichte van deze ‘deugd’ zou wat mij betreft wel mogen veranderen. Ook in kerkelijke context. We nemen als vrijwilligersorganisatie nog veel te vaak als vanzelf aan dat het verrichte werk de gewoonste zaak van de wereld is. Maar het kan niet zo zijn dat iemand na acht jaar kerkmeesterschap geruisloos vertrekt. Ook niet als de vertrekkende kerkmeester het relativeert en zegt dat het ook leuk was of dat zijn of haar ‘toewijding’ helemaal geen zware opgave was. Dat kan alleen maar motiveren. Maar zet mensen in het zonnetje. Bedank. Waardeer! We zijn er volgens mij nog ver van verwijderd dat we dat ten onrechte of overdreven zouden doen.

Toch goed dat er een God is.

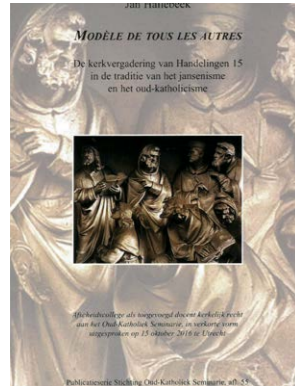
Wat God met zuster Immaculata bespreekt kunnen we niet weten. Maar als een van haar zieken laat blijken gelukkiger te zijn dankzij haar toewijding, dan hoeft van haarzelf haar naam niet meer in de krant. Natuurlijk is het mooi: die ‘toegewijden, stillen in den lande’ en het is terecht dat zij heiligen worden. Maar getalsmatig is dat voor een samenleving – en voor een kerk – te weinig. Er zijn veel meer toegewijden nodig. Dus: Wijd je toe aan de goede zaak en blij erover spreken als je het doet. Wees trots op wat je bereikt en zorg er voor dat ik er geen dubbel gevoel meer bij hoeft te hebben. Toch goed dat er God is. Natuurlijk. Maar niet omdat pas God de toewijding van een mens op waarde kan schatten. Dat moeten wij doen. En liefst al nu.

Zuster Immaculata die al
vier en dertig jaar |
verlamde oude mensen
wast, in bed verschoont, |
en eten voert, | zal nooit
haar naam vermeld zien. |
Maar elke ongewassen
aap die met een bord: dat
hij | vóór dit, of tegen dat
is, het verkeer verspert, |
ziet ‘s avonds reeds zijn
smoel op de tee vee. |
Toch goed dat er een God
is.

Gerard Reve, Roeping
Uit: ‘Verzamelde gedichten’
De Bezige Bij, Amsterdam 2001

Tekst: Willem Barnard
Uit: Oud-katholiek gezangboek (nr. 700)

Seminariereeks Synodaliteit en bisschoppelijke correspondentie

Recent verschenen twee boeken in de publicatiereeks van het Oud-Katholiek Seminarie: *Modèle de tous les autres* en *Vrienden in het bisschopsambt*. Het eerste boek, met ondertitel De kerkvergadering van Handelingen 15 in de traditie van het jansenisme en het oud-katholicisme, werd geschreven door Jan Hallebeek. Hallebeek gaat in op de rol die de kerkvergadering in Handelingen 15 gespeeld heeft om synodaliteit in de traditie van de Oud-Katholieke Kerk en de bisschoppelijke Cleresie te onderbouwen. Hij laat daarbij zien hoe een tekst in de loop van de geschiedenis steeds anders wordt uitgelegd om een nieuwe praxis te onderbouwen. In *Vrienden in het bisschopsambt, de correspondentie tussen Andreas Rinkel en Urs Küry (1955-1970)*, beschrijft Peter-Ben Smit hoe de bisschoppen Andreas Rinkel (Utrecht) en Urs Küry (Oud-Katholieke Kerk van Zwitserland) in hun ambtelijke correspondentie de koers van de Oud-Katholieke Kerk in de jaren '50 en '60 uitzetten. Lidwien van Buuren en Kees Bezemer begeleidden de uitgaves. Bestellen kan via de webshop op www.okkn.nl.

Toekomst Inspiratie en visie

Heeft de kerk toekomst? In antwoorden op deze vraag gaat het vaak over dalingen in het aantal gelovigen en over misstanden in kerken. Toch zijn er door alle eeuwen heen nieuwe initiatieven ontstaan uit de rijke humuslaag van oude structuren. De kerk laat iets zien: eenheid met God en alle mensen. Twaalf toonaangevende kerkelijke leiders, theologen en opiniemakers vertellen in het boek *Kerk van de toekomst* over hun inspiratie en hun visie. Samen vormen zij het kleurenspectrum van het gelovig leven in de Lage Landen: rkk, pkn, okk, joods, basisgemeenschappen en 'vrije' theologen. Met bijdragen van Tamarah Benima, Erik Borgman, Ine van den Eynde, Martin Hoondert, Rosaliene Israëls, Manuela Kalsky, Klaas van der Kamp, Leo Koffeman, Gerard Matthijssen, Arjan Plaisier, Paul de Roy, Joris Vercaammen en Henk Witte. De redactie van dit boek was in handen van Jan Renkema, emeritus hoogleraar tekstkwaliteit, en Leonie van Straaten, oud-katholiek priester. Het boek wordt uitgegeven door Sijbolet en kost € 16,50.

Maria Tentoonstelling

Ongeacht cultuur of religie, Maria is van alle tijden en van iedereen, stelt het Catharijneconvent bij de tentoonstelling 'Maria'. Vanaf 10 februari tot 20 augustus 2017 zijn mooie en verrassende verbeeldingen van Maria in de kunst te zien, die vertellen over haar wonderlijke levensverhaal. Maria, de meest afgebeelde vrouw en moeder, zou een cultureel fenomeen genoemd kunnen worden. U ontmoet Maria ook in relatie tot andere hedendaagse religies. Veel fascinerende Maria's uit nationale en internationale collecties worden getoond, waarbij gekozen is voor spannende combinaties. Er komen Maria's uit de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten van België, Museum Boijmans van Beuningen, het Van Gogh Museum, het Mauritshuis en natuurlijk uit Museum Catharijneconvent zelf. Maria is onderwerp van iconen en schilderijen, manuscripten, sculpturen, tatoeages en video-installaties. Het zijn niet de minsten die zich door Maria lieten inspireren: Rubens, Pieter de Grebber, Rembrandt, Jan Toorop, Bill Viola, Jan Fabre en Maria Roosen zijn vertegenwoordigd. www.catharijneconvent.nl

Officiële berichten

De Aartsbisschop van Utrecht heeft:

- met ingang van 1 oktober 2016 dhr. K.M. Geerlof, mw. G.M.M.C. Hooimeijer en dhr. J.P. Dawson herbenoemd tot lector van het Aartsbisdom Utrecht, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 november 2016 dhr. P. de Leeuw van Weenen opnieuw aangesteld als kerkmeester van de parochie van de H. Georgius te Amersfoort, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 december 2016 de heer J.P. Dawson eervol ontslag verleend als kerkmeester van de parochie van de H.H. Maria en Ursula te Delft en met ingang van 20 december 2016 dhr. A.P.J.G.M. Roebroek eervol ontslag verleend als kerkmeester van diezelfde parochie.
- met ingang van 1 januari 2017 dhr.ir. W. de Rijk eervol ontslag verleend als kerkmeester van de Statie Twente toegewijd aan de H. Lebuïnus.
- met ingang van 1 januari 2017 mw. M.J.B. Kersaan herbenoemd als kerkmeester van de parochie van de H.H. Barbara en Antonius te Culemborg, voor een periode van vier jaren.
- met ingang van 1 januari 2017 dhr. H. Scheurkogel herbenoemd als kerkmeester van de parochie van de H. Maria Maior te Dordrecht, voor een periode van vier jaren.

De bisschop van Haarlem heeft:

- met ingang van 1 januari 2017 dhr. A.J. Blok benoemd tot kerkmeester van de parochie van de H. Laurentius te Alkmaar, voor een periode van vier jaren.
- Het Collegiaal Bestuur heeft, met ingang van 1 januari 2017:**
- mw.mr. P. de Bruin en mr. A.A. Snijders herbenoemd tot leden van de Bisschoppelijke Commissie voor het Kerkrecht, beiden voor een periode van vier jaren.
 - Mw. H.C.M. Maan-van Werven eervol ontslag verleend als voorzitter van de Adviescommissie Kandidaten Ambtsbedieningen. Per diezelfde datum is de hoogerwaardede heer drs. L.E. Wijker herbenoemd als plaatsvervangend lid voor een periode van vier jaren. Tevens is dhr.N. Lenten herbenoemd tot 19 oktober 2018, als plaatsvervangend lid.
 - Mw. M.A. Moors, dhr. R. Holstvoogt, mw. L.C.M. Barnard en mw. P. Veldhuis-de Jong eervol ontslag verleend als leden van de Culturele Commissie van de Oud-Katholieke Kathedrale Kerk van Utrecht. Per diezelfde datum zijn mw. H.Th.de Braaf en dhr. A.J. Stolk benoemd tot secretaris resp. penningmeester, beiden voor een periode van vier jaren.

Namens het Collegiaal Bestuur,
M. Konings-Roobol, secretaris.

Agenda

25 februari, Krommenie, Vastenviering Jongeren
3 maart, Egmond, Jongerenweekend 8-17 jaar
4 maart, Utrecht, Vastenviering Jongeren
10 maart, Kloosterdagen jongeren
23 maart, Leringweekend Utrecht, 7-15 jaar
Zie voor informatie bovenstaande: okj.okkn.nl

21 april, Utrecht, Quasimodolezing

Veertigdagen-uitgave

Zoals ieder jaar, verschijnt ook nu weer een boekje met overdenkingen en gebeden om te gebruiken in de Veertigdagentijd op weg naar Pasen. Dit jaar zijn ervaringen verwerkt van mensen die met mgr. Joris Vercaammen een pelgrimstocht hebben gemaakt door Lapland in het voetspoor van Dag Hammarskjöld. De uitgave wordt ook aangeboden als bijdrage aan de pelgrimage van gerechtigheid en vrede, het centrale thema in de oecumenische samenwerking tot 2021. Klaas van der Kamp, algemeen secretaris van de Raad van Kerken, werd daarom gevraagd de meditaties voor de zondagen te schrijven bij de pelgrimspsalmen uit de Bijbel. De uitgave heeft als titel 'De ene voet voor de andere. Gedachten en gebeden voor de veertigdagentijd in het voetspoor van Dag Hammarskjöld.' Het boekje is leverbaar via de OKK webshop en kost € 7,50.

Colofon

De Oud-Katholiek is een periodieke uitgave van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland, verschijnt zeven keer per jaar en wordt verspreid op alle oud-katholieke adressen in Nederland.

Redactie

Yvonne van Doesum, Robert Frede, Wilma Kramer, Inge van Maaren, Marieke Ridder, Louis Runhaar, Dio van Maaren.

Redactieadres

redactie@okkn.nl of:
Kamerlingh Onnesweg 167
1223 JE Hilversum

Vormgeving

Sync. Creatieve Producties, Hilversum

Productie

Nilsson, Goes
ISSN 0 167 3963

Redactiesluiting: 20 maart 2017

De volgende Oud-Katholiek verschijnt eind april 2017.

Abonnement

Bent u niet oud-katholiek maar wilt u deze uitgave wel graag ontvangen? Voor € 25,- per jaar zenden wij u het blad graag toe. Een briefje met volledige adresgegevens kan naar: registratie De Oud-Katholiek, Koningin Wilhelminalaan 3, 3818 HN Amersfoort. Of: info@okkn.nl
Giften welkom op: NL06ABNA0214190129
t.n.v. Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort.

Verantwoording foto's (voor zover bekend):

Voor kant, p.6,8,13,15,16,18: Dio van Maaren
p.3: Fotolia/fergregory; p.4-5: Wilma Kramer;
p.9: Marieus Mulder; Achterkant: Catholic Workers, Calais, p.22: Catharijneconvent.

DE ACHTERKANT

Het doel van de oud-katholieke vastenactie van dit jaar is het Maria Skobtsova huis in Calais, een opvang voor - meest minderjarige - vluchtelingen en migranten in Calais. Het is een initiatief van de *Catholic Workers Movement* in Frankrijk en u kunt er alles over lezen in het artikel over medewerker broeder Johannes op pagina's 12-19. De meeste lokale parochies zullen in de veertigdagentijd acties organiseren om voor dit doel geld bijeen te brengen. Mochten die initiatieven u niet bereiken of wilt u rechtstreeks geld overmaken voor dit doel, doet u dit dan op **NL06ABNA0214190129 t.n.v. de Oud-Katholieke Kerk van Nederland te Amersfoort, onder vermelding van 'Vastenactie 2017'**. Uw bijdrage wordt zeer gewaardeerd!